

1942. október 1. hete.

Földrajz.

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A Magyar-medence lakossága.*Nevelési cél:* Hogyan települtek be hazánkba a nemzetiségek?*Szemléltetés:* Magyarország néprajzi térképe.*Vonatkozás:* Történelem: a telepítések és beszivárgások.*V á z l a t.**I. Előkészítés.* a) Kapcsoló ismétlés. A Magyar-medence termékei, ipara, kereskedelme és közlekedése.

b) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. Ezer esztendővel ezelőtt, amikor a magyarok birtokukba vették ezt a medencét, már lakott terület volt. Néhány esztendő alatt birtokukba vették az egész medencét, az itt talált népeket pedig szolgálkákká tették. Megszállották a medence akkor lakható területeit, a Dunántúlt, a Nagy-Alföldet, Kis-Alföldet és Erdélyt. Az itt talált és leigázott népek megtanulták a magyarok nyelvét és magyarrá lettek. Sokasodtak a magyarok, évről-évre többen voltak. A föld apáról fiúra szállott. Minden évben haltak meg és minden esztendőben újak születtek. A meghaltak porai összekeveredtek a földdel; a fiatalokat a magyar föld terményei tartották el. Így lett ezer év leforgása alatt a Kárpát-medencéből Magyar-medence. Minden porszem magyar itt!

b) Néprajzi térkép. Készítenek olyan térképet is, melyen különböző színekre festik az egyes területeket aszerint, hogy milyen nyelven beszél az ottani lakosság. A színes foltok kiterjedése mutatja, hogy milyen nyelven beszélő lakosság foglalta el nagyobb területet és melyik kisebbet. Az ilyen térképet néprajzi térképnek nevezzük.

c) A Magyar-medence népeinek eloszlása. Hazánk lakói kivétel nélkül a magyar állam tagjai, magyar állampolgárok, akik a törvény előtt mind egyenlők. Az ország lakosai csak nyelv és vallás szerint különböznek: a más nyelvet beszélők: a nemzetiségek.

Hazánk lakosainak száma közel 21 millió. Egy km²-re 65 lakos jut. Legsűrűbben lakott az ország nyugati széle (120—150 l.), a Nagy- és Kis-Alföld és a dombvidék. Mivel a Magyar-medence lakossága östermelő, azért ritka (összehasonlítás az iparos várossal), Európában a kilencedik. A lakosság nagyobb része (14,5 millió) falvakban, tizede kisvárosban, egyötöde nagyvárosban lakik. Budapesten kívül igazi nagyvárosok még: Szeged, Debrecen, Szabadka és Zágráb.

A magyarság az ország közepét és a Dunántúlt lakja tömegesen. Csak keleten él hegyvidéken és a határon a székelység. A magyarok száma 10 milliónál több.

Németek az ország nyugati határán (Duna-Rába között hiencek), a Nagy-Alföld déli részén (svábok), Erdélyben (szászok) és a Szepességben (cipszerek) vannak számosan, összesen kb. 2 millió.

A többi nemzetiség mind egy tömegben, az ország szélein, egy-egy hegyvidéken helyezkedik el. A tótok az ÉNy-, a rutének az ÉK, az oláhok a DK-Felvidéken élnek. Csak a szerbek élnek síkságon, az Alföld dúsán termő déli részén, ahová alig másfél százada költöztek be. (Török hódoltság után.)

A magyarság túlnyomó része római katolikus (66,5%), kisebb számban élnek reformátusok, ezek közül nagyszámúban vannak a kálvinisták, kisebb számban az evangélikusok, nagyon kevés unitárius. A rutének görögkatolikusok, az oláhok és szerbek görögkeletiek, de van köztük sokác és bunyevác is. A horvátok római katolikusok.

Minden 100 ember közül 67 katolikus, 21 református, 6 evangélikus, 5 zsidó és csak minden ezredik ember unitárius.

c) *Műveltségi állapot.* Valamely ország műveltségét azal mérik; hogy mennyien tudnak írni és olvasni. Az ország 6 éven felüli lakosságának több, mint háromnegyede (89%) ír és olvas, a többi írástudatlan. Legműveltebbek a magyarok (85%), németek és tótok, az oláhok és rutének közt van a legtöbb írástudatlan. Legműveltebb a Dunántúl, a Nagy- és Kis-Alföld népe.

Hazánk művelődése az utolsó félévszázad alatt rohamosan haladt, amiben az iskolákat a közművelődési egyesületek, könyvtárak, múzeumok, szépirodalmi és tudományos társulatok támogatták. A művészet fejlődését a színtársulatok, műgyűjtemények és kiállítások mozdítják elő.

III. Összefoglalás.

1942. október 4. hete.

Helyesírás.

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A melléknévről tanultak összefoglalása.

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. 1. A házi feladatok számonkérése. 2. A főnévről tanultak számonkérése.

b) Célkitűzés.

II. *Tárgyalás.* 1. Győry V.: *Ki a leggyorsabb?* című olvasmány tárgyalása. 2. A melléknévről tanultak felújítása és összefoglalása.

A melléknév személyek, dolgok tulajdonságait jelentő szó.
Kérdései: Milyen? Minő?